

At arbejde med erindringer:

Af Pelle Mose Hansen, Stud. mag i Historie og Samfundsfag, Syddansk Universitet i Odense.

”Hukommelse er sandhed, erindring er løgn”¹ var overskriften på en artikel i Kristeligt Dagblad fra 2010. Artiklen bygger på et interview med forfatter Lars Saabye Christensen. Ovenstående påstand stammer ligeledes fra forfatteren. Påstanden er provokerende og kun delvist korrekt. For erindringer er sjældent løgne, men derimod oplevelser fra en persons fortid, som gradvis ændres og tilpasses til den givne situation, hvori erindringen fremkaldes. Der sker en rekonstruktion af virkeligheden, når oplevelsen fremkaldes igennem en erindring. Eventuelle huller i erindringen fyldes op med personens generelle viden om omverdenen.

Hvad der fremkaldes, afhænger af hvad der lagres i hukommelsen i den givne, oplevede situation. Hvad lagres afhænger af personens opvækst, miljø, alder osv. Hvad der fremkaldes, afhænger af spørgsmål af andre, omverdenens forventninger, personens moralske kompas ved fremkaldelsen osv. Erindringer ændres oftest ubevidst, og er erindringen først ændret, vil ændringen sidde fast og være svær at tilbagekalde til den oprindelige erindring. Når en erindring først er ændret, vil den for evigt være ændret. Traumatiske erindringer er derimod lommer fra fortiden, hvor den oplevede situation sjældent vil tilpasse sig nutiden og ændres, så længe erindringen har karakter af at være traumatisk. Ved traumatiske erindringer hænger personer med disse fast i fortiden og genoplever situationen, præcist som de oplevede den virkelige. Derved er traumatiske erindringer præcise erindringer for et hændelsesforløb oplevet af en given person.

Erindringshistorie er et relativt nyt felt inden for historieforskningen, som i de senere år har vundet mere og mere frem. Erindringer kan være alt fra ego-dokumenter såsom dagbøger, selvbiografier etc. til monumenter over faldne soldater. Der kan derfor med fordel skelnes mellem individuelle erindringer og kollektive erindringer. Erindringer kan både være maginære og imaginære. Pierre Nora skrev i et banebrydende værk, *Les Lieux de mémoire*, om forestillede fællesskaber i fransk historie. Disse forestillede fællesskaber er en del af en kollektiv erindring.

Når der arbejdes med individuelle erindringer, kan oprigtigheden af erindringen tjekkes ved at sammenligne med andres historie og optagelser eller dokumenter etc. fra den givne oplevelse. Ligeledes kan erindringer fra fx dagbøger sammenlignes med eventuelle senere erindringer af samme situation. Her vil man typisk kigge på ligheder og forskelle i de forskellige erindringer og derigennem kunne analysere givne ting. I tilfælde hvor der arbejdes med erindringer fra Holocaustoverlevende, vil man med fordel kunne anvende følgende værker:

- Daniel Levy og Nathan Sznajder: *Memory Unbound: The Holocaust and the Formation of Cosmopolitan Memory*. (2002)
- Lawrence Langer: *Holocaust Testimonies: The Ruins of Memory* (1991)
- Robert N. Kraft: *Memory perceived: recalling the holocaust*. (2002)

Er man interesseret i hvordan erindringer og hukommelse fungerer kan følgende værker anbefales:

- Dorthe Berntsen: *Erindring – Tænkerpauser 15*. (2014)

¹ Lars Saabye Christensen, <https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/hukommelse-er-sandhed-erindring-er-l%C3%B8gn>

- Jonathan K. Foster: *Memory – A very Short introduction*. (2009)
- Peter A. Levine: *Traume og hukommelse*. (2017)